

RINIA NOVATORE DHE SIPËRMARRËSE

Nxitja e novacionit rinor dhe aftësive digjitale të shekullit të 21-të tek të rinjtë.

01

KONKURS KOMBËTAR
MBI SIPËRMARRJEN

02

INISIATIVA MBI
INOACIONIN DHE
STARTUP

03

STARTUP-E
SHQIPTARE TË
SUKESSHME

04

STARTUP-E
NDËRKOMBËTARE TË
SUKESSHME

05

SI NDIKOJNË STARUP-
ET MODERNE NË
SJELLJEN E INDIVIDIT

06

KËSHILLA PËR
SIPËRMARRËSIT E RINJ

KONKURSI KOMBËTAR I SIPËRMARRJES

Në datë 28/09/2023 u zhvillua Konkursi Kombëtar i Sipërmarrjes në kuadër të projektit “Rinia Novatore & Sipërmarrëse” i cili financohet nga Agjencia Kombëtare e Rinisë. Në këtë konkurs masiv morën pjesë 32 nxënës të gjimnazeve të ndryshme të vendit, të ndarë në tetë grupe të cilët paraqitën idetë e tyre brilante para një komisioni ekspertësh të përbërë nga Znj. Sabina Borakaj (Drejtore Ekzekutive pranë Qendrës Youth Act), Z. Amir Esmaeilakhtar (Ekspert IT), Z. Sokol Shurdhi (Ekspert IT) dhe Znj. Olta Murataj (Eksperte për Bootcamp).

Qëllimi i këtij aktiviteti ishte zbulimi dhe mbështetja e talenteve në fushën e teknologjisë për të komercializuar idetë dhe jetësuar ato, në shërbim të sektorëve dhe industrive të ndryshme. Nxënësit paraqitën prototipe të përditësuar me kohën, estetikiisht interesante dhe një pjesë e tyre të gatshëm për tu hedhur në treg.

Ne jetojmë në një periudhë kur sipërmarrësit synojnë të krijojnë biznese që janë më aktivë e që synojnë të sjellin risitë e tyre te klientët e të ndihmojnë ata për t'u përshtatur me një realitet të ri.

NGA KËTO PROJEKTE ATO QË U PËRZGJODHËN SI MË TË MIRAT ISHIN:

- Në vend të parë me programin “Blite” i cili i vjen në ndihmë personave me aftësi të kufizuara, e krijuar nga nxënësit e shkollës “Hermann Gmeiner”, Amalia Bala, Firdeus Kasaj, Kristi Bushi, Leo Meçaj, nga shkolla “Woodroë Wilson”, Jueda Avdillari si dhe Alkid Shuli nga Universiteti i Tiranës.
- Në vend të dytë programi “Smart Library” i cili vjen në ndihmë të librarive për identifikimin e vendosjes së librave që ndodhen në librari, krijuar nga nxënëset e shkollës “Hafiz Ibrahim Dalliu”, Elona Çoku dhe Suada Rustaj.
- Në vend të tretë me projektin “Water City”, një aparaturë dixhitale për ujitjen e bimëve, nga shkolla “Qemal Stafa” me ideatorë nxënësit Ador Sula, Arbio Qehaj, Arjola Metaliaj dhe Ester Dosti.

Krahas përzgjedhjes së ideve më të mira u bë gjithashtu ndarja e kupave dhe certifikatave sipas vendeve përkatëse, si dhe certifikata pjesëmarrëse për të gjithë nxënësit e tjerë të cilët morën pjesë në këtë aktivitet.

INISIATIVA MBI INOVACIONIN DHE STARTUP

HOLLY FACTORY BOOTCAMP

Holly Factory Bootcamp, është një cikël trajnimesh dhe mentorimesh me të rinj nga gjimnaze të ndryshme të vendit. Gjatë këtyre aktiviteteve të rinjtë trajnohen lidhur me zhvillimin e ideve të tyre të biznesit, duke nisur me:

- gjenerimin e ideve pavarësisht nëse janë në një fazë të hershme apo më të avancuar;
- zhvillimin e një plani aktiviteteve, planit financiar duke llogaritur kostot dhe përfitimet;
- Identifikimin e konsumatorit dhe krijimi i profilit të tij, duke përfunduar në zhvillimin e një plani marketingu.

Disa nga idetë e prezantuara e të zhvilluara më tej në kujdesin e ekspertëve përkatës kanë qenë pjesëmarrëse edhe në Festivalin e Inovacionit "Innovate your Way Out".

Këto Bootcamp's një ditore zhvillohet në mbështetje të ideve të të rinjve në fushën e sipërmarrjes, teknologjisë, arkitekturës dhe inovacionit dhe kanë si qëllim zhvillimin e kreativitetit dhe inovacionit tek të rinjtë me qëllim mbështetjen e Sipërmarrjeve Rinore.

Universiteti Barleti hap dyert për të gjithë maturantët të shpalosin talentin dhe kreativitetin e tyre rreth sipërmarrjes dhe inovacionit në këto bootcamp-e.

Në kuadër të këtij cikli trajnimesh janë organizuar Bootcamp et si rrallëherë më parë ku të rinjtë kanë ideuar një ide biznesi apo sipërmarrjeje e cila mendohet që do të jetë e suksesshme si një Start-up i ardhshëm.

INISIATIVA MBI INOVACIONIN DHE STARTUP

TIRANA ARCHITECTURE TRIENNALE

Tirana Architecture Triennale, një platformë edukative e arkitekturës dhe e zhvillimit urban në Tiranë. Kjo nismë cilësohet gjerësisht si një shkollë për të menduarit e pavarur në arkitekturë, dizajn, medime analoge dhe dixhitale.

TIRANA ARCHITECTURE
TRIENNALE

E hapur në formën dhe formatin e saj, [#TiranaArchitectureTriennale](#) kjo nismë operon në konceptin e një dialogu konstruktiv me përfaqësues të Institucioneve të ndryshme të qytetit të Tiranës si: Bashkia, Universitetet dhe Shkollat e Artit, të Arkitekturës dhe të Zhvillimit Urban, institucionet dhe kolektivat kulturore, grupet e pavarura, Shoqata e Arkitektëve Shqiptarë etj. të cilët janë aktorët kryesorë të këtij dialogu përveç vetë qytetarëve të qytetit.

Përgjatë Trienales së Arkitekturës së Tiranës organizohen edhe leksione, seminare dhe instalacione publike me anëtarë dhe arkitektë nga e gjithë bota, me qëllim ndërkombëtarizimin dhe globalizimin e ideve novatore të cilat ndikojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë në zhvillimin e komuniteteve, jetës sociale e ekonomike në tërësi.

STARTUP-E TË SUKSESHEME NË SHQIPËRI

Bees & Trees

Bees & Trees Bio Cosmetics është një markë shqiptare për kujdesin e lëkurës organike, e themeluar dhe prodhuar fillimisht në Shqipëri, por me rritjen e markës, prodhimi është zhvendosur në Itali.

Rona Nushi, farmacistja pas Bees & Trees, ishte dikur një alpiniste e përkushtuar. Teksa studionte për farmaci, ajo vizitonte malet pothuajse çdo fundjavë për t'u ngjitur dhe shijuar natyrën. Gjatë ngjitjes në shkëmb, ajo ndjeu nevojën për të përdorur një krem natyral për fytyrën e saj, të cilin në vitin 2014 nuk mund ta gjente në Shqipëri. Ajo vendosi ta bënte vetë, kur u kthye në laboratorin e Universitetit. Bees & Trees u bë marka e parë shqiptare që u regjistrua në BE.

Geek Room

Themeluar në vitin 2018, Geek Room i dedikohet teknologjisë dhe të pasionuarve pas saj përmes informacioneve në kohë reale dhe videove rreth risive më të reja. Me mbi 100 mijë ndjekës në rrjete sociale, mbi 1500 artikuj të publikuar në vit, mbi 360 video të prodhuara në vit dhe mbi 10 aktivitete ndërkombëtare të ndjekura në vit, Geek Room përfaqëson sot median lider në Shqipëri në fushën e teknologjisë. Në vitin 2014, Brenton punonte në një kanal televiziv lokal në Tiranë, ku pati mundësinë të prodhonte një shfaqje teknologjike dhe kështu lindi Geek Room.

Në vitin 2018 Geek Room kaloi nga një shfaqje televizive në një media të mirëfilltë online. Ata krijuan një staf dhe gjetën mbështetjen e disa kompanive që ndihmuan në krijimin e formatit të ri të Geek Room.

Gral

Gral Albania është një kompani e-commerce, e frymëzuar nga gjigantët botërorë të përshtatur me fizionominë e tregut të Shqipërisë.

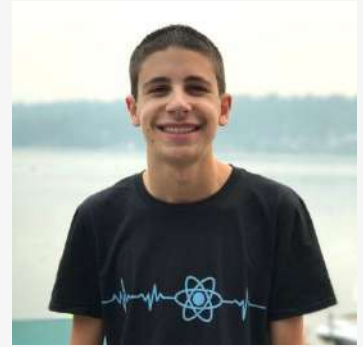
Misioni i saj është të krijojë tregun më të madh online në Shqipëri dhe të ofrojë një shumëllojshmëri produktesh lehtësisht të aksesueshme për klientët.

STARTUP-E TË SUKSESIVE NË BOTË

Josh Feinsilber

Në moshën 19-vjeçare, John Feinsilber zhvilloi ndërmarrjen e tij, Gimkit, mbi një aplikacion celular *quiz* i bazuar në arsim i cili synonte:

- Të krijonte përvoja të paharrueshme mësimore.
- Të nxiste një komunitet gjithëpërfshirës dhe mbështetës të fokusuar në përmirësimin e arsimit për edukatorët dhe studentët.

Erik Finman

Karriera e Erik Finman filloi pasi bëri një negociatë me prindërit e tij që nëse ai mund të kthente 1000 dollarë në 1 milion dollarë, atëherë prindërit e tij nuk do ta detyronin të shkonte në kolegji.

I vendosur për të pasur sukses, Finman e ktheu vëmendjen e tij te *kriptomonedha*, duke blerë një sasi të madhe të monedhës me një vlerë prej 12 dollarësh. Deri në moshën 18-vjeçare, portofoli i tij *Crypto* kishte një vlerë më të madhe se 1 milion dollarë, duke mbajtur kështu marrëveshjen që bëri me prindërit e tij.

Finman tani është i fokusuar në edukimin financiar dhe synon të financojë sipërmarrje të reja.

Ben Pasternak

I konsideruar si një nga "Adoleshentët më me ndikim" të Time në 2016, sipërmarrësi teknologjik australian Ben Pasternak zhvilloi aplikacionin e tij të parë, Impossible Rush, sepse ishte i mërzitur në klasë. Aplikacioni fitoi më shumë se Tinder dhe Twitter, duke zënë vendin e 16-të në grafikët e iOS App Store me miliona shkarkime.

Ai vazhdoi të zhvillonte 1) Flogg, një platformë sociale për blerje dhe shitje e cila ra në vitin 2016, 2) Monkey, një platformë rrjeti video chat e cila më pas u ble nga Holla dhe 3) SIMULATE, një firmë ushqimore e qëndrueshme që tani vlerësohet në mbi 250 milionë dollarë.

SI NDIKOJNË STARTUP-ET MODERNE NË SJELLJEN E INDIVIDIT

Një numër i madh i startup-esh hidhen çdo ditë në industri të ndryshme, veçanërisht në botën e teknologjisë. Teknologjia ndikon shumë në sjelljen tonë, veçanërisht kur bëhet fjalë për ndikimin tek të rinjtë.

- **Zhvillojnë mundësitë e të mësuarit e të të nxënit aktiv**

Inovacionet i bëjnë njerëzit të mësojnë diçka të re. Zakonisht ata na ofrojnë mënyra të reja për të kryer aktivitete të zakonshme, kështu që ne duhet të përshtatemi me to dhe të mësojmë se si funksionojnë ato. Fitimi i njohurive të reja mbi teknologjitë moderne stimulon rritjen tonë personale. Në këtë mënyrë, start-up-et moderne çojnë në vetë-zhvillim të vazhdueshëm dhe përmirësim të pafund njohurish.

- **Përmirësojnë cilësinë e komunikimit**

Startup-et moderne i lejon njerëzit të komunikojnë më shumë. Ato ndihmojnë për të qëndruar gjatë gjithë kohës në kontakt dhe për të mos humbur lidhjen me njëri-tjetrin. Në planin afatgjatë, ato mund të na sjellin dobi duke forcuar lidhjet me njerëzit e dashur dhe duke i përmirësuar marrëdhëniet me njerëzit e tjerë. Përveç kësaj, komunikimi i rregullt, i cili bëhet i mundur me teknologjitë moderne, kontribuon në zhvillimin e aftësive sociale.

- **Ndikon në rritjen e motivimit**

Startup-e të shumta të suksesshme tregojnë se asgjë nuk është e pamundur. Bizneset e mëdha shpesh fillojnë vetëm me një ide të të rinjve që nuk kanë burime materiale për ta zbatuar atë. Por duke qenë se është e mundur të merren mundësi financimi, konceptet e duhura mund të zbatohen në jetën reale. Historitë e suksesit i motivojnë të rinjtë të ndërmarrin veprime drejt realizimit të ëndrrave të tyre. Të rinjtë fillojnë të besojnë më shumë në vetvete dhe bëjnë përpjekje për ta bërë botën një vend më të mirë. Njerëzit që kanë modele bëhen më ambiciozë dhe të hapur ndaj përvojave të reja. Ata nuk kanë frikë të provojnë diçka të re dhe të ndryshojnë mjedisin rreth tyre.

- **Krijon mundësi të vazhdueshme të rrjetëzimit njerëzor**

Startup-et moderne ndihmojnë për t'u lidhur me njerëz të ndryshëm. Ata që janë të interesuar për disa përparime teknologjike, shpesh mblidhen në kompani për të diskutuar risitë më të fundit dhe për të krijuar ide të reja. Takime të tilla ndihmojnë për të marrë njohje të reja midis njerëzve me mendje të njëjtë. Takimi me njerëz të rinj është një mundësi e shkëlqyer për të ndarë vizionet dhe njohuritë tuaja për gjëra të ndryshme. Kjo është ajo që të rinjtë kanë nevojë më shumë në jetën e tyre, pasi po kalojnë një fazë të rëndësishme të vetëvendosjes.

KËSHILLA PËR SIPËRMARRËSIT E RINJ

Këtu janë disa këshilla dhe praktika më të mira që mund t'i ndihmojnë sipërmarrësit e rinj të kapërcejnë sfidat e fillimit të një biznesi dhe të arrijnë sukses.

1

Gjeni pasionin tuaj - Startup-et më të suksesshme themelohen nga njerëz të pasionuar pas asaj që bëjnë. Pra, gjërat që ju interesojnë më shumë mund të jenë një burim i shkëlqyer frymëzimi për idetë sipërmarrëse.

2

Njihni tregun tuaj. - Dështimi për të kuptuar tregun tuaj është një nga arsyet kryesore që bizneset e reja dështojnë. Nëse dëshironi ndonjë shans për sukses, duhet të hulumtoni tërësisht tregun tuaj të synuar përpara se të filloni biznesin tuaj.

3

Vendosni financat tuaja në rregull - Shumë sipërmarrës vetëfinancojnë bizneset e tyre, që do të thotë se ju duhet të bëni gjithçka që është e mundur për të përmirësuar situatën tuaj financiare. Një vlerësim i shkëlqyer krediti do ta bëjë marrjen e një kredie biznesi për të ndihmuar në financimin e startup-it tuaj dukshëm më të lehtë.

4

Përgatituni për të bërë sakrifica - Edhe startup-et shumëmilionëshe që duket se shfaqen nga askund ishin rezultat i orëve të panumërta të punës së palodhur përpara se të fillonin të bënin tituj. Për t'u bërë një sipërmarrës i suksesshëm kërkon një nivel intensiv përkushtimi ndaj ëndrrës suaj, dhe kjo do të thotë të sakrifikoni kohë dhe para për ta realizuar atë.

A e dinit?

FreshBooks zbuloi se 15 milionë amerikanë janë të vetëpunësuar me kohë të plotë, me QuickBooks që raporton se 28.2% e punëtorëve amerikanë kishin një formë të vetëpunësimit, duke përfshirë bizneset e pavarura.

KËSHILLA PËR SIPËRMARRËSIT E RINJ

5

Gjeni një mentor - Drejtimi i një biznesi kërkon një gamë të gjerë aftësish dhe ekspertize që ndoshta nuk i keni zotëruar ende. Ju nuk duhet të përpiqeni të merrni vendime sfiduese biznesi vetë. Për shkak të kësaj, gjetja e një mentori është një nga gjërat më të rëndësishme që mund të bëjë një sipërmarrës i ri.

6

Përmirësoni njohuritë tuaja të biznesit - Ju mund të jeni të apasionuar pas idesë tuaj të madhe, por energjia krijuese nuk mjafton. Bizneset e suksesshme kërkojnë më shumë se një produkt inovativ; ata kanë nevojë për një ekip kompetent për të menaxhuar financat, operacionet, prodhimin, marketingun dhe të gjitha gjërat e tjera që shkojnë në prodhimin dhe shitjen e një produkti.

7

Bëhuni një planifikues - Pyetja e intervistës për punë "më tregoni planin tuaj pesëvjeçar" është një përvojë e pakëndshme për shumë njerëz. Megjithatë, për të qenë një sipërmarrës i suksesshëm, ju duhet aftësia për të planifikuar përpara. Përdorni qëllimet tuaja kryesore për të vendosur piketa reale për rritjen dhe zhvillimin e kompanisë suaj.

8

Gjeni njerëz të mirë - Ndërsa mund të jeni një sipërmarrës në fillimet tuaja, do t'ju duhet të punësoni njerëz të mirë ndërsa kompania juaj rritet. Është thelbësore të punësosh njerëz me aftësitë dhe përvojën që i nevojitet kompanisë suaj, por është thelbësore të punësosh për një përshtatje kulturore për të rrethuar veten me njerëz që ndajnë karakterin dhe vlerat e tua.

9

Jini fleksibël - Ndonjëherë gjërat nuk funksionojnë ashtu siç prisnit, por gjithsesi funksionojnë. Keni fleksibilitet për t'u përshtatur

